La Llei catalana de biodiversitat, ara sí (1)

Cèsar Blanché

S'ha posat a informació pública l'**Avantprojecte de Llei de la Biodiversitat i el Patrimoni Natural de Catalunya** , esperada des de fa força anys i que ha de ser el marc general de tota l'activitat de conservació i gestió de la diversitat biològica en el futur del nostre país. A continuació se n'analitza el contingut i els aspectes més rellevants en conservació de la flora.

Fa pocs dies que s'ha publicat al DOGC núm. 5624, de 7 de maig de 2010, l'Anunci d'informació pública de l'Avantprojecte de Llei de la Biodiversitat i el Patrimoni Natural perquè es puguin efectuar les al·legacions oportunes durant el període de 15 dies des de l'endemà de la seva publicació al DOGC, és a dir, fins al dia 22 de maig.

Una norma llargament esperada

Es tracta d'un text que s'havia esperat des de molts àmbits fa una pila d'anys i que en diverses ocasions s'havia presentat com a imminent. Recordem, per exemple, les jornades de debat sobre la llei de Biodiversitat tingudes a Girona, l'any 2005. La poca agilitat en la redacció i aprovació dels esborranys anteriors va permetre que s'aprovés abans la Llei espanyola de Biodiversitat (Llei 42/2007, de 13 de desembre de 2007, *del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad*), amb la qual cosa, una hipotètica llei catalana hauria de limitar-se a adaptar els preceptes de la llei espanyola (vegeu-ne la E-OPINIÓ publicada al **Portal BioC** en dues parts (1) i (2))

I així ha estat. El text sotmès a informació pública és, bàsicament, la traducció al català de la llei espanyola, amb detalls propis, això sí, que s'han d'adaptar al desplegament i precisió dels principis dels quals hom no pot escapar, amb el que suposa de bo i de dolent, i que unifica en una sola norma-paraigua els textos legals vigents, tant els derivats de la normativa catalana

anterior (que prové de l'Estatut de 1979), com els més recents, que ja deriven de la Llei espanyola de 2007. En aquest sentit, hem de lamentar que es compleixin els vaticinis que havíem fet ja fa temps sobre el caràcter centralitzador ("normativa básica" diu l'eufemisme jurídic) de la *Ley de Biodiversidad*, que deixa poc marge a la tasca legislativa del Parlament de Catalunya.

Com a característica general, hem de dir que és una llei necessària i, com la seva matriu espanyola, extensa i prolixa. El mateix preàmbul de la Llei catalana reconeix la situació d'inseguretat jurídica "provocada per la dispersió i proliferació normatives" (programes, tractats internacionals, normes estatals i europees) que fan difícil disposar d'instruments eficaços per deturar la pèrdua de biodiversitat. Per això era molt necessari actualitzar i agrupar la plèiade de normatives dels diversos nivells competencials en un document clar, objectiu que l'avantprojecte aconsegueix de manera prou reeixida. També és, per això mateix, un document llarg (102 pàgines, amb 136 articles i diverses disposicions transitòries, derogatòries o finals), cridat a ser el referent i el marc del futur de la conservació de la biodiversitat a Catalunya en els propers anys, amb possibilitats d'eficàcia molt grans si es desplega adequadament, si s'hi aplica voluntat política real, solvència científico-tècnica apropiada i si es dota econòmicament de manera suficient.

Principis generals

El preàmbul (14 pàgines!) precisa l'enquadrament jurídic i estableix els pilars que presideixen la llei. El capítol III (:11) aborda la perspectiva social i reconeix, entre d'altres, dos aspectes rellevants: a) la responsabilitat de la societat catalana en la conservació del patrimoni natural a escala global (en aquest sentit hem de considerar que és una visió "moderna") i b) la necessitat d'impulsar la recerca en conservació de la biodiversitat (en el terreny dels principis, cosa inèdita al nostre país a aquests nivells normatius de rang elevat). I, al capítol V, també convé destacar la rotunditat amb què s'expressa "el principi de prevalença de la protecció ambiental (...) sobre l'ordenació territorial i urbanística" (queda, doncs, definit un horitzó nítid de quin canvi de rumb d'ús del territori es proclama, almenys sobre el paper).

Títol I

La llei s'organitza en nou títols, el primer del qual conté les disposicions generals i, semblantment a l'espanyola, una llista de definicions (que en el futur seran determinants per a la interpretació de la llei), entre d'altres, d'àrea crítica, conservació (i*n situ* i *ex situ*), espècie autòctona/endèmica/exòtica, estat de conservació favorable, hàbitat o població, a efectes jurídics.

Títol II

Regula els instruments de planificació, a partir d'una eina bàsica que estableix la Llei: l'**Estratègia per a la conservació del patrimoni natural.**
Tot i que s'havia encarregat la redacció d'una estratègia catalana fa més d'una dècada a la ICHN (presentada el 1999) i que hom compta amb solemnes declaracions del Govern i del Parlament de Catalunya reclamant-la, hem hagut d'esperar dotze anys al seu establiment per

llei (articles 9 i següents). Ha de ser l'instrument-marc (objectius, accions, etc.) que orienti la política de conservació a Catalunya (sense escapar de les estratègies europea i espanyola –art. 9.2- , ja ho havíem advertit) i de vigència llarga. Es detalla com s'ha de redactar i tramitar, però, ai las, no indica cap termini per tenir-la enllestida.

L'altre instrument important són els PORN (**Plans d'Ordenació de Recursos Naturals**), que deriven (també) de la normativa espanyola i que són adoptats per primera vegada per la legislació catalana. Principalment, passaran a ser els instruments d'ordenació i planificació dels espais naturals.

Títol III

Conté les mesures generals de conservació del patrimoni natural i remarca la necessària acció conjunta de les diferents polítiques sectorials: agricultura, ramaderia, pesca, gestió del litoral, forestal, hidrològica, minera, energètica, territorial, urbanística, d'infrastructures, de turisme, etc. És l'etern paradigma de l'administració ambiental que impregna/presideix totes les actuacions del govern (ja assajat des dels temps de la Generalitat provisional de principi dels anys 80 a la CIMA, amb ben poc èxit) que, en aquesta Llei torna a proclamar-se amb tota rotunditat, en referència ara a la biodiversitat. És una nova oportunitat.

Més endavant (art. 29 i següents), la Llei aborda els impactes sobre matèries primeres i productes naturals (novetat en un context d'explotació sostenible, i d'especial interès en el camp de plantes medicinals, aromàtiques, cosmètica, jardineria, etc.), també en el context internacional, encara que la concreció normativa és més aviat minsa: a) s'exigeix el compliment de la normativa CITES com si fos una aportació de la Llei catalana, quan la seva aplicació ja fa anys que és imperativa per normes d'àmbit europeu i espanyol! i b) es preveu l'adopció de mesures compensatòries per quan no es puguin complir els objectius de conservació (deixant una porta molt oberta a l'autorització d'activitats a canvi de mesures de translocació, restauració o pagament amb terrenys), que en d'altres apartats de la llei es tornen a esmentar.

Títol IV

En aquest títol s'inclouen les mesures específiques per a la conservació del patrimoni natural: prohibicions, autoritzacions, reintroduccions, etc. i l'establiment de xarxes de conservació (també de flora) i el suport genèric a les col·leccions biològiques.

En la definició de les unitats de la biodiversitat a conservar s'especifica que poden ser "espècies, subespècies o **poblacions** autòctones de Catalunya" (art. 40), fet que –tot i que ve obligat, un cop més, per la llei espanyola- representa un avenç considerable respecte, per exemple, al vigent Decret de flora amenaçada (172/2008) que només considera els nivells d'espècie i subspècie, però de no població, com a subjecte de protecció. Malgrat que *de facto* la protecció de poblacions era possible en el marc de la llei espanyola, el reconeixement que se'n fa a la llei catalana permet l'aplicació de criteris més moderns i actuals de priorització d'actuacions de conservació i de reconeixement d'unitats constituïdes per poblacions amb particularitats mereixedores de preservació. Els elements de la biodiversitat a conservar poden

constar en dos tipus de llistes, que la llei especifica:

1. **Llista d'espècies protegides** (LEP) : que inclou les espècies, subspècies o poblacions que aprovi el Govern (via decret) i les que ja ho estan per normatives superiors (estatal o comunitària). La inclusió a la llista es pot fer per procediment iniciat per l'administració o per persones/organitzacions independents (aspecte que també ve obligat per la llei espanyola). La pertinença a aquesta llista comporta les prohibicions i sancions habituals i, com a mesura de gestió únicament contempla (art. 40.4) "l'avaluació periòdica del seu estat de conservació" com a activitat obligada, i també "l'adopció de mesures de conservació i gestió, si cal", com a activitat possible, només "si cal". S'intueix, doncs, que aquesta llista equivaldria al llistat "tou" i de mesures "passives" de protecció, que a la llei espanyola constitueix el LESPE (*Listado de especies de protección especial*), i que pot ser relativament extensa perquè, a part del seguiment, no implica ni mesures actives ni despeses importants derivades de constar a la LEP.

2. **Catàlegs d'espècies amenaçades** (CEA): també són aprovats pel decret del Govern (amb propostes d'inclusió igualment a instàncies de l'administració o de particulars/organitzacions) i inclouen espècies, subspècies o poblacions, que es trobin en risc d'extinció i que, per tant, són mereixedores d'accions de conservació. És aquest segon tipus de llistat on les unitats a conservar reben la qualificació (només dues categories) de "en perill d'extinció" o "vulnerable (la categoria també és supeditada a la que l'espècie en qüestió pugui tenir al C *atálogo Español de Especies Amenazadas*). La pertinença a un CEA obliga a la delimitació d'àrees crítiques i a l'aprovació –en el termini màxim de tres anys- del pla de recuperació, per a tàxons o poblacions "en perill d'extinció" o a l'aprovació –en el termini de cinc anys- del pla de conservació, si la qualificació és de "vulnerable"

A la segona part de l'article s'analitzarà la resta de títols de la Llei i, en especial, el tractament que hi rep la flora, així com les conseqüències pràctiques que se'n derivaran.

Més informació

- Enllaç al text i al procediment d'exposició pública - Web del DMAH

CITACIÓ - PDF - HANDLE

- Accés al pdf de l'article
- Citació Handle: URI http://hdl.handle.net/2445/23922